

Uzasadnienie

Niniejsza uchwała zmienia uchwałę Nr XIII/82/2015 Rady Miejskiej w Pasymiu z dnia 4 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych w zakresie zapisów tejże uchwały, które - w trybie nadzoru - zostały unieważnione uchwałą Nr 0102-7/16 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie.

Uchwalając ww. uchwałę, intencją Rady Miejskiej było obniżenie stawek podatkowych (i co za tym idzie, obciążeń podatkowych podatników zobowiązanych w podatku od środków transportowych) w stosunku do stawek obowiązujących w roku 2015.

Unieważnienie części zapisów uchwały przez Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie doprowadziło do sytuacji, w której, w roku 2016, przedmioty opodatkowania mieszczące się w podkategoriach określonych w unieważnionych częściach uchwały Nr XIII/82/2015 należałyby opodatkować - zgodnie z dyspozycją art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych - stosując, wyższe od zakładanych, stawki obowiązujące w roku 2015. Zatem niezgodnie z pierwotną intencją organu stanowiącego.

Uchwalenie niniejszej uchwały doprowadzi do:

- określenia podkategorii przedmiotów opodatkowania zgodnie z obowiązującymi aktualnie przepisami,
- zmniejszenia ciężarów podatkowych podatników w zakresie podatku od środków transportowych, dotyczącego przedmiotów opodatkowania objętych działaniem niniejszej uchwały, w porównaniu do sytuacji, w której zmian tych nie uchwalonoby,
- określenia obowiązujących w 2016 roku stawek podatkowych w podatku od środków transportowych na poziomie zgodnym z obowiązującymi przepisami i odpowiadającym faktycznej woli organu stanowiącego.

Zgodnie z przyjętym orzecznictwem Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA), w tym m.in. orzeczeniem NSA dnia 25 października 2013 r. (sygn. II FSK 2772/11), w którym Sąd przywołał treść art. 5 ust. 1 oraz art. 20 a) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (u.p.o.l.), z których wynika, że stawki podatku od nieruchomości określa w uchwale rada gminy, będąc związana granicami wskazanymi w ustawie, a w przypadku gdy rada nie uchwali stawek stosuje się stawki obowiązujące w roku poprzedzającym. Zdaniem sądu pojęcie „rada nie uchwali stawek” oznacza, iż przepis ten ma zastosowanie tylko w przypadku niepodjęcia uchwały na dany rok do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok podatkowy. Jeżeli rada spóźni się z uchwaleniem stawek i będzie chciała je uchwalić w następnym roku (od dnia 1 stycznia) – to nie będzie już uprawniona, gdyż z mocy prawa obowiązywać będą stawki obowiązujące w poprzednim roku kalendarzowym.

Z powyższej argumentacji NSA wyprowadził pogląd, który ma również zastosowanie w niniejszym stanie faktycznym, iż wskazane przepisy **nie wprowadzają zakazu uchwalania przez radę gminy stawek podatku od nieruchomości także w trakcie roku podatkowego (wnioski sądu należy też odnieść do podatku od środków transportowych)**. Jeżeli więc rada gminy uchwali stawki (zmieni stawki podatku już uchwalone na dany rok podatkowy) w trakcie roku podatkowego wyłącznie w granicach stawek określonych w u.p.o.l. i stawki te będą obowiązywać dopiero od daty wejścia w życie uchwały zmieniającej – to uchwała taka nie narusza prawa.

Zakaz działania prawa wstecz stanowi jeden z elementów zasady demokratycznego państwa prawa wyrażonego w art. 2 Konstytucji RP.

Zasada ta zakazuje stanowienia norm prawnych znajdujących zastosowanie do stosunków prawnych i sytuacji, które istniały przed wejściem w życie tych norm. **Jednakże zasada niedziałania prawa wstecz nie ma charakteru absolutnego i dopuszczalne są od niej wyjątki** jednak, trzeba mieć na uwadze, że zakaz ten odnosi się bezwzględnie do takich wypadków, w których nowy akt normatywny, miałby pogorszyć dotychczasową, korzystniejszą dla adresata normy sytuację.

W doktrynie i orzecznictwie wyrażany jest pogląd, iż sprzeczne z tą zasadą jest w szczególności nakładanie na podmiot nieistniejącego dotychczas po jego stronie obowiązku, jak też pozbawianie go dotychczasowych uprawnień z mocą wsteczną. Zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa wymaga bowiem, by mocy wstecznej nie nadawać przepisom, które regulują prawa i obowiązki podmiotów i pogarszają ich sytuację prawną.

W wielu orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że zakaz ten nie ma charakteru bezwzględnego, absolutnego i w sytuacjach nadzwyczajnych ustawodawca może od niego odstąpić (zob. np. wyrok TK z dnia 24 października 2000 r., K 12/00, OTK 2000, nr 7, poz. 255). W szczególności w wyroku z dnia 25 września 2000 r. Trybunał uznał, że działanie prawa wstecz nie oznacza naruszenia art. 2 Konstytucji, o ile tak wprowadzone przepisy polepszają sytuację prawną niektórych adresatów danej normy prawnej i zarazem nie pogarszają sytuacji prawnej pozostałych jej adresatów (sygn. akt K 26/99, OTK 2000, nr 6, poz. 186)

Ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, przewiduje wyjątki od zakazu retroakcji. Norma zawarta w art. 5 przewiduje możliwość nadania aktowi normatywnemu mocy wstecznej, jeżeli zasady demokratycznego państwa prawa nie stoją temu na przeszkodzie. Należy zauważyć, że skoro art. 5 powołanej ustawy dopuszcza nadanie aktowi normatywnemu "mocy wstecznej", ale tylko "jeżeli zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie" to obowiązkiem organów w przypadku korzystania z tej instytucji prawnej jest podanie faktycznego i prawnego uzasadnienia, że pomimo działania wstecz aktu normatywnego będzie on realizował zasady demokratycznego państwa prawa.